

Nepřímá řeč

Nepřímá řeč ve větách oznamovacích

Jestliže chceme v angličtině sdělit, co říkal někdo jiný, tlumočit něčí myšlenku nebo pocit, můžeme užít řeč přímou nebo řeč nepřímou.

Přímá řeč

"I like it," he said.

"Irene is late," he thought.

"I will pass the exam," she hoped.

"Líbí se mi to," řekl.

"Irena se opozdila," pomyslel si.

"Udělám tu zkoušku," doufala.

Nepřímá řeč

He said he liked it.

He thought that Irene was late.

She hoped she would pass the exam.

Řekl, že se mu to líbí.

Pomyslel si, že Irena se opozdila.

Doufala, že tu zkoušku udělá.

Nepřímá řeč bývá v anglickém jazyce uvedena slovesy jako say, tell, admit, complain, explain, remind, reply, think, hope, offer, refuse atd. Po slovesech say a tell následuje ve formálním stylu spojka that, v neformálním stylu se vypouští. Ostatní slovesa bývají následována spojkou that.

He said (that) he didn't want it.

She explained that she had been at the seaside.

Pokud je nepřímá řeč v angličtině uvedena slovesem v minulém čase, dochází ke změnám:

- slovesných časů a forem,
- zájmen osobních, přivlastňovacích a ukazovacích,
- příslovečného určení místa a času.

A) Změna slovesného času.

V angličtině dochází v nepřímé řeči k následujícím změnám ve slovesných časech.

Přímá řeč

Přítomný prostý

"I never understand you," she told me.

Přítomný průběhový

"We are exercising," he explained.

Předpřítomný prostý

"I have broken the window," he admitted.

Předpřítomný průběhový

"I have been waiting since 8 o'clock," he complained.

Minulý prostý

"She went to Rome," I thought.

Minulý průběhový

"He was thinking of buying a new car," she said.

Budoucí

"I will come on Sunday," he reminded me.

Nepřímá řeč

Minulý prostý

She told me she never understood me.

Minulý průběhový

He explained that they were exercising.

Předminulý prostý

He admitted that he had broken the window.

Předminulý průběhový

He complained that he had been waiting since 8 o'clock.

Předminulý prostý

I thought that she had gone to Rome.

Předminulý průběhový

She said he had been thinking of buying a new car.

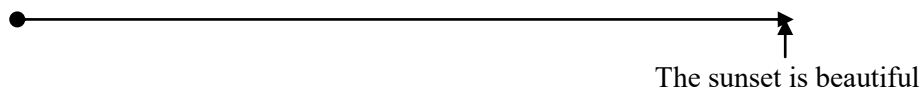
Podmiňovací způsob

He reminded me that he would come on Sunday.

K těmto posunům dochází v anglickém jazyce proto, že v přímé řeči je výchozím bodem pro užití slovesných časů současný okamžik, kdežto v nepřímé řeči je odvozujeme od minulého okamžiku.

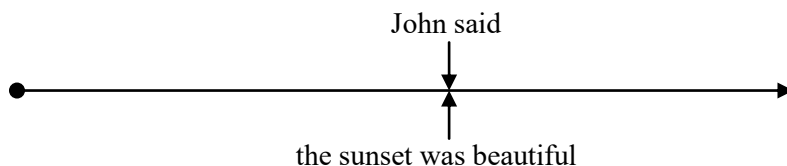
John: "The sunset is so beautiful!"

V přímé řeči v této větě popisujeme, co John říká právě v této chvíli.



John said the sunset was so beautiful.

V nepřímé řeči vyjadřujeme něco, co John řekl v minulosti. Slovesný čas vedlejší věty v tomto případě odvozujeme od minulého okamžiku (said). Protože to John říkal ve chvíli, kdy zapadalo slunce, jsou obě slovesa logicky ve stejném čase.



Poznámky

I shall, we shall se obvykle mění na would.

"I shall appreciate it," he said.

He said he would appreciate it.

I should, we should v podmiňovacím významu se rovněž obvykle mění na would.

"We should be really glad," she told us.

She told us they would be really glad.

"Byli bychom velmi rádi," řekla nám.

Řekla nám, že by byli velmi rádi.

May se mění na might.

"I may write to him," she promised.

She promised that she might write to him.

K posunům časů nedochází v angličtině následujících případech.

1. Pokud je nepřímá řeč uvozena v anglickém jazyce slovesem v přítomném čase. Je to obvyklé, když někomu tlumočíme právě probíhající hovor, sdělujeme obsah dopisu nebo návodu, anebo mluvíme o tom, co někdo často prohlašuje.

Bill: "I am enjoying my holiday."

Bill says he is enjoying his holiday.

Sandy: "I will never go to work."

Sandy says she will never go to work.

2. Pokud sdělujeme stále platnou pravdu.

Dan: "Asia is the largest continent."

Dan said Asia is the largest continent.

Emma: "People in Africa are starving."

Emma said people in Africa are starving.

3. Pokud tlumočíme něčí sdělení okamžitě, takže stále platí.

Michael: "I am thirsty."

Michael said he is thirsty.

4. U modálních sloves would, might, could, should, ought to, used to.

George: "I would try it."

George said he would try it.

Mimi: "I might come."

Mimi said she might come.

Steve: "I could fail."

Steve said he could fail.

Linda: "He should/ought to stay in bed."

Linda said he should/ought to stay in bed.

Mel: "I used to have a car."

Mel said he used to have a car.

5. Po výrazech wish, would rather, had better, it is time.

Margo: "I wish they were in Greece."

Margo said she wished they were in Greece.

Matt: "I would rather fly."

Matt said he would rather fly.

Betty: "They had better go."

Betty said they had better go.

Paul: "It is time I got up."

Paul said it was time he got up.

6. V podmínkových větách.

Martha: "If I tidied my room, my dad would be happy."

Martha said that if she tidied her room, her dad would be happy.

7. Ve vedlejších větách časových.

Joe: "When I was staying in Madrid I met my best friend."

He said that when he was staying in Madrid he met his best friend.

8. V hovorové angličtině se minulý čas často neposouvá, pokud ze situace vyplývá, kdy k ději došlo.
"She did it on Sunday," I said. I said she did it on Sunday.

V následující větě k posunu času musí dojít, protože jen tak je jasné, že je řeč o minulých citech.
"I hated her," he said. He said he had hated her.

9. U modálních sloves *must* a *needn't* k posunu v angličtině také zpravidla nedochází. *Must* na *had to* nebo *would have to* a *needn't* na *didn't have to* nebo *wouldn't have to* se může změnit v případě, že vyjadřuje povinnost.

Would/wouldn't have to se užívá, jestliže se povinnost týká budoucnosti.

"I must wash up." He said he must wash up/he had to wash up.

"I needn't be at school today." He said he needn't be/didn't have to be at school that day.

"We must do it in June." He said they would have to do it in June.

Pokud má modální sloveso *must* v anglickém jazyce jiný význam, jeho tvar se nemění.

"We must relax for a while." (vyjádření návrhu) He said they must relax for a while.

"You must be tired after such a trip." (vyjádření jistoty) He said we must be tired after such a trip.

B) Změna zájmen osobních, přivlastňovacích a ukazovacích

V nepřímé řeči angličtina často mění osobní zájmeno, aby nedošlo ke změně smyslu věty.

"We are the best students," he said. He said they were the best students.

Nepřímé řeči *He said we were the best students* odpovídá v anglickém jazyce tato přímá řeč:

"You are the best students," he said.

Podobně:

"They called us," he said. He said they had called them.

"I like your jeans," she said. She said she liked my jeans.

"I can lend you my car," he said. He said he could lend me his car.

Někdy angličtina nahrazuje zájmeno podstatným jménem, protože by jinak došlo k nedorozumění.

"He killed them," Kevin said. Kevin said that the man had killed them.

Pokud bychom přímou řeč jen mechanicky převedli do nepřímé (*Kevin said he had killed them*), mohli bychom větu chápat tak, že někoho zabil přímo Kevin.

Mění se také ukazovací zájmena *this*, *these*.

"They will finish it this year," he said. He said they would finish it that year.

"I brought you this book," she said. She said she had brought me the book.

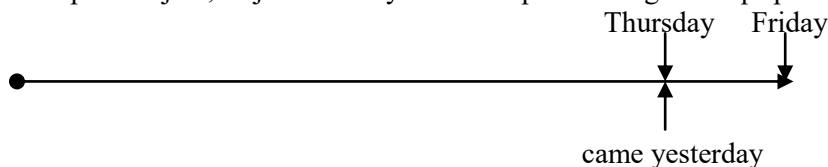
"We want these flowers," they said. They said they wanted the flowers.

C) Změna příslovečného určení místa a času

Ke změnám příslovečného určení místa a času dochází v anglickém jazyce ze stejného důvodu jako ke změnám slovesných časů.

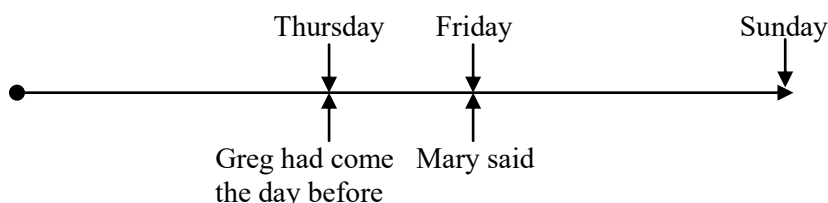
Mary: "Greg came yesterday."

Předpokládejme, že jsme s Mary mluvili v pátek. Greg v tom případě přišel ve čtvrtek.



Mary said Greg had come the day before.

S Mary jsme mluvili v pátek, ale sdělujeme to někomu až v neděli. Věta *Mary said Greg had come yesterday* by znamenala, že Greg přišel v sobotu. Greg ale přišel den před tím, než to Mary říkala.



Přísluvečná určení času se v angličtině mění následujícím způsobem.

Přímá řeč

today
tomorrow
the day after tomorrow
yesterday
the day before yesterday
next week, month ...
last week, month ...
a year ago ...
Bill: "She will leave tomorrow."
Sam: "She arrived last week."
Julie: "He moved a year ago."

Nepřímá řeč

that day
the next day, the following day
in two days' time
the day before
two days before
the following week, month ...
the previous week, month ...
a year before/the previous year ...
Bill said she would leave the next day.
Sam said she had arrived the previous week.
Julie said he had moved a year before.

Poznámka

Pokud tlumočíme sdělení ve stejném období, kdy vzniklo, k těmto posunům obvykle nedochází.
"I will go on holiday tomorrow," he told me today. He told me today he would go on holiday tomorrow.

"We painted the hall last weekend," she told me this week. She told me this week they had painted the hall last weekend.

Naopak musíme v nepřímé řeči provést logické změny v některých dalších případech. Jestliže větu "I'm playing next week" nám někdo řekl minulý týden a my ji budeme tlumočit o týden později, může znít takto: He said he was playing this week.

Přísluvečné určení místa here se v angličtině obvykle mění na there.

At school: "I'll be here at 10 o'clock," he said. He said he would be there at 10 o'clock.

V mnoha případech se ale here nahrazuje v nepřímé řeči jinak.

In Baker Street: "We'll meet here." He said they would meet in Baker Street.

Nepřímá řeč v otázkách

Také v otázkách dochází v anglickém jazyce v nepřímé řeči ke změně slovesných forem, zájmen a přísluvečných určení místa a času. Navíc se ale mění slovosled a vypouští se otazník. Z otázky se stává věta oznamovací.

Pokud je uvozujícím slovesem v přímé řeči say, mění se na sloveso jako je ask, want to know, wonder.

"Where have you been?" he said. He asked me where I had been.
"What time did it start?" he said. He wanted to know what time it had started.
"Why won't he do it?" she said. She wondered why he wouldn't do it.

Jestliže otázka neobsahuje tázací zájmeno (who, what, how atd.), užívá se v nepřímé řeči if nebo whether, přičemž if je obvyklejší a whether formálnější.

"Will you come?" she asked me. She asked me if/whether I would come.
"Did he marry Sue?" she said. She wondered if/whether he had married Sue.

Nepřímá řeč v rozkazovacím způsobu, žádosti a radě

Rozkaz, žádost a rada má v angličtině v nepřímé řeči obvykle tuto formu: sloveso + předmět + infinitiv. Vyjadřují se slovesy jako advise, ask, beg, forbid, order, persuade, recommend, tell, urge, warn atd.

Na rozdíl od přímé řeči musíme v řeči nepřímé uvést osobu, které se rozkaz, žádost nebo rada týká.

"Get up!" he said. He told me to get up.
"Please, revise for the test," he said. He urged me to revise for the test.
"Put on your coat," I said. I advised him to put on his coat.

Záporný rozkaz, žádost a rada má v angličtině následující formu: sloveso + předmět + not + infinitiv.

"Don't hesitate," he said. He persuaded me not to hesitate.

"Don't smoke," said the doctor.

The doctor warned me not to smoke.

Sloveso tell může uvozovat buď oznamovací větu, nebo rozkaz, žádost a radu. Liší se ale jejich forma.

Oznamovací věta

"I'm leaving," he told me.

He told me that he was leaving.

Rozkaz

"Leave the room," he said.

He told me to leave the room.

Sloveso ask uvozuje v angličtině buď otázku, nebo rozkaz, žádost a radu. Opět se liší jejich forma.

Otázka

"Will you make coffee?" he said.

He asked me if I would make coffee.

Rozkaz

"Make coffee, please," he said.

He asked me to make coffee.